

Instituut voor de nationale rekeningen

Analyse van de prijzen
Jaarverslag 2021 van het instituut
voor de nationale rekeningen
Deel IV:
Diensten en goederen

Prijzenobservatorium

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Ondernemingsnr: 0314.595.348

0800 120 33 (gratis nummer)

Verantwoordelijke uitgever:

Séverine Waterbley

Voorzitter van het Directiecomité

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Meer informatie:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Peter Van Herreweghe

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Tel.: +32 2 277 83 96

E-mail: Peter.Vanherreweghe@economie.fgov.be

Internetversie

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	3
IV. Evolutie van de prijzen van niet-energetische industriële goederen en diensten in België na de heropening van de economie.....	4
IV.1 Niet energetische industriële goederen.....	4
IV.2 Diensten	8

IV. Evolutie van de prijzen van niet-energetische industriële goederen en diensten in België als gevolg van de energiecrisis

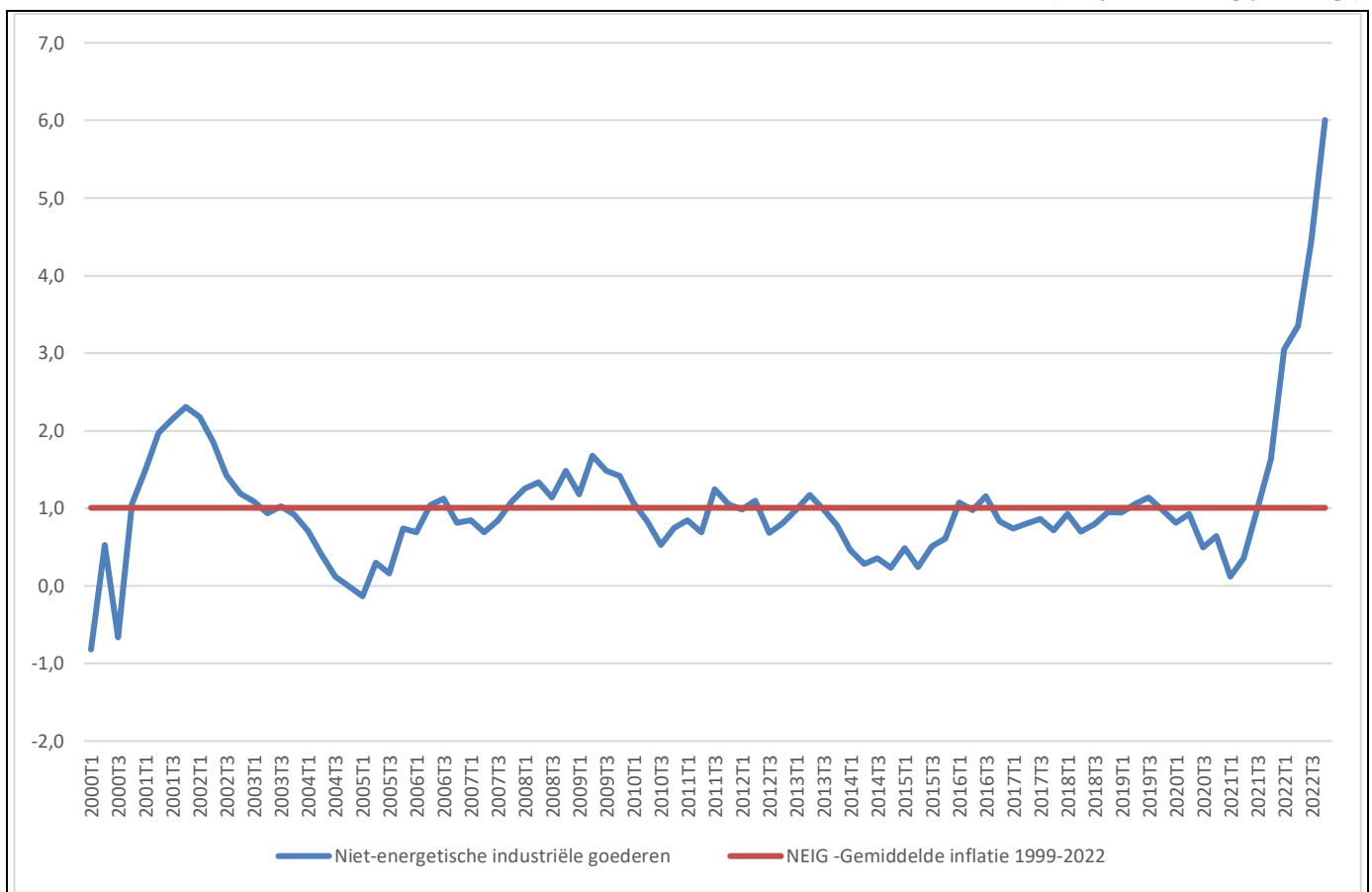
IV.1 Neemt de prijsdruk in de productieketen van niet-energetische industriële goederen nog verder toe?

In het vierde kwartaal 2022 is de inflatie voor niet-energetische industriële goederen (NEIG) uitgekomen op 6,0 % in België. Zoals af te lezen valt uit grafiek 1, werden in 2022 ruimschoots de hoogste kwartaal inflatiecijfers voor deze productgroep opgetekend. De gemiddelde inflatie tussen 1999 en 2022 bedroeg 1,0 % voor de niet-energetische industriële goederen.

Als gevolg van de gezondheidscrisis die in 2020 is begonnen en de daaruit voortvloeiende beperkende maatregelen, is de economie vertraagd, wat heeft geleid tot een daling van de inflatie van niet-energetische industriële goederen in 2020. De geleidelijke heropening van de economie heeft geleid tot een onevenwicht tussen de toegenomen vraag en het aanbod, als gevolg van de verstoringen in de wereldwijde bevoorradingsketen. Hierdoor is de inflatie in 2021 in deze productgroep weer beginnen te stijgen. In 2022 had het Russisch-Oekraïens conflict een grote invloed op de economie door de gestegen energiekosten en industriële grondstoffenprijzen, wat op zijn beurt heeft geleid tot de toegenomen inflatie voor niet-energetische industriële goederen in 2022.

Grafiek 1. Kwartaalinflatie van niet-energetische industriële goederen in België

(Jaarlijks veranderingspercentage)

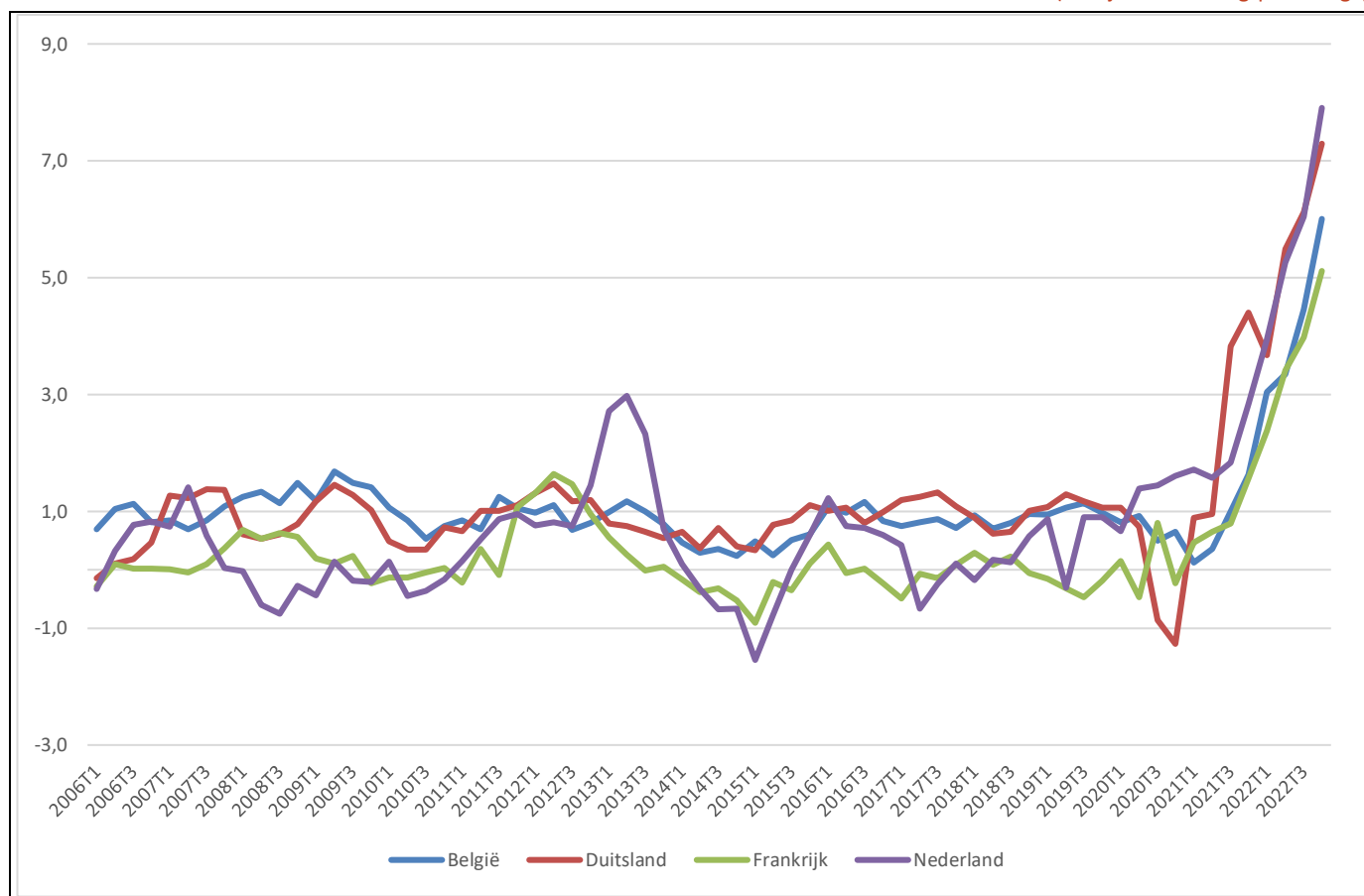
Bron: EC.

Sinds 2006 zijn de jaar-op-jaar veranderingspercentages per kwartaal in geen van de 4 landen zo hoog geweest en elk kwartaal in 2022 versnelde de inflatie voor niet-energetische industriële goederen nog verder. Voornamelijk wegens de hoge inflatie hebben de categorieën aankoop van een auto (8,0 % in België, 8,7 % in Duitsland, 8,1 % in Nederland en 5,0 % in Frankrijk) en meubelen, stoffering en vloerbedekking (4,9 % in België, 11,7 % in Nederland, 7,6 % in Duitsland

en 6,9 % in Frankrijk) zowel in België als in de buurlanden het meeste bijgedragen tot de hoog oplopende inflatie voor niet-energetische industriële goederen. De sterke prijsstijgingen voor voertuigen kan verklaard worden door een daling van de productie van nieuwe wagens als gevolg van een combinatie van factoren, zoals de strengere EU-regels inzake CO₂-uitstoot en de vergroening van het wagenpark. Maar ook de verstoring van de toeleveringsketen als gevolg van de corona-pandemie (denk aan de productieproblemen op het vlak van chips), de stijging van de energiekosten en de onzekerheid door de oorlog in Oekraïne hebben een zekere invloed op de levering en de prijzen van nieuwe auto's.¹ Wat meubelen, stoffering en vloerbedekking betreft, zijn de producentenprijzen van de stroomopwaartse sectoren² zowel in België als in de buurlanden sinds eind 2021 stelselmatig opgelopen, wat zich vertaalt heeft in toegenomen consumptieprijzen voor deze producten.

Grafiek 2. Kwartaalinflatie van niet-energetische industriële goederen in België en in de buurlanden³

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bron: EC.

Hoewel de inflatie voor NEIG in België hoog uitkwam in 2022 (tot 4,2 %), liep de jaarinflatie in Nederland en Duitsland nog verder op, tot respectievelijk 5,8 % en 5,7 %. Het inflatieverschil met Duitsland is voornamelijk te wijten aan de categorieën onderhoud en herstel van de woning, audiovisueel materiaal en de aankoop van een voertuig terwijl het inflatieverschil met Nederland voornamelijk te wijten is aan de categorieën kleding en meubels. In Frankrijk daarentegen bleef de inflatie beperkt tot 3,7 %.

¹ [Economic Bulletin, issue 7/2022: Motor Vehicle sector: explaining the drop in output and the rise in prices.](#)

² NACE C31 – Vervaardiging van meubels.

³ In Nederland werd in oktober 2012 het standaard btw-tarief opgetrokken van 19 % naar 21 %.

Tabel 1. Jaarlijkse inflatie voor niet-energetische industriële goederen in België en in de voornaamste buurlanden

(In %)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	GJG* 1999-2022
België	0,5	1,0	0,8	0,8	1,0	0,7	0,8	4,2	1,0
Duitsland	0,8	1,0	1,2	0,8	1,1	-0,1	2,5	5,7	0,9
Frankrijk	-0,3	0,0	-0,2	0,1	-0,3	0,1	0,9	3,7	0,4
Nederland	-0,4	0,8	-0,1	0,2	0,6	1,3	2,0	5,8	0,8

Bron: EC.

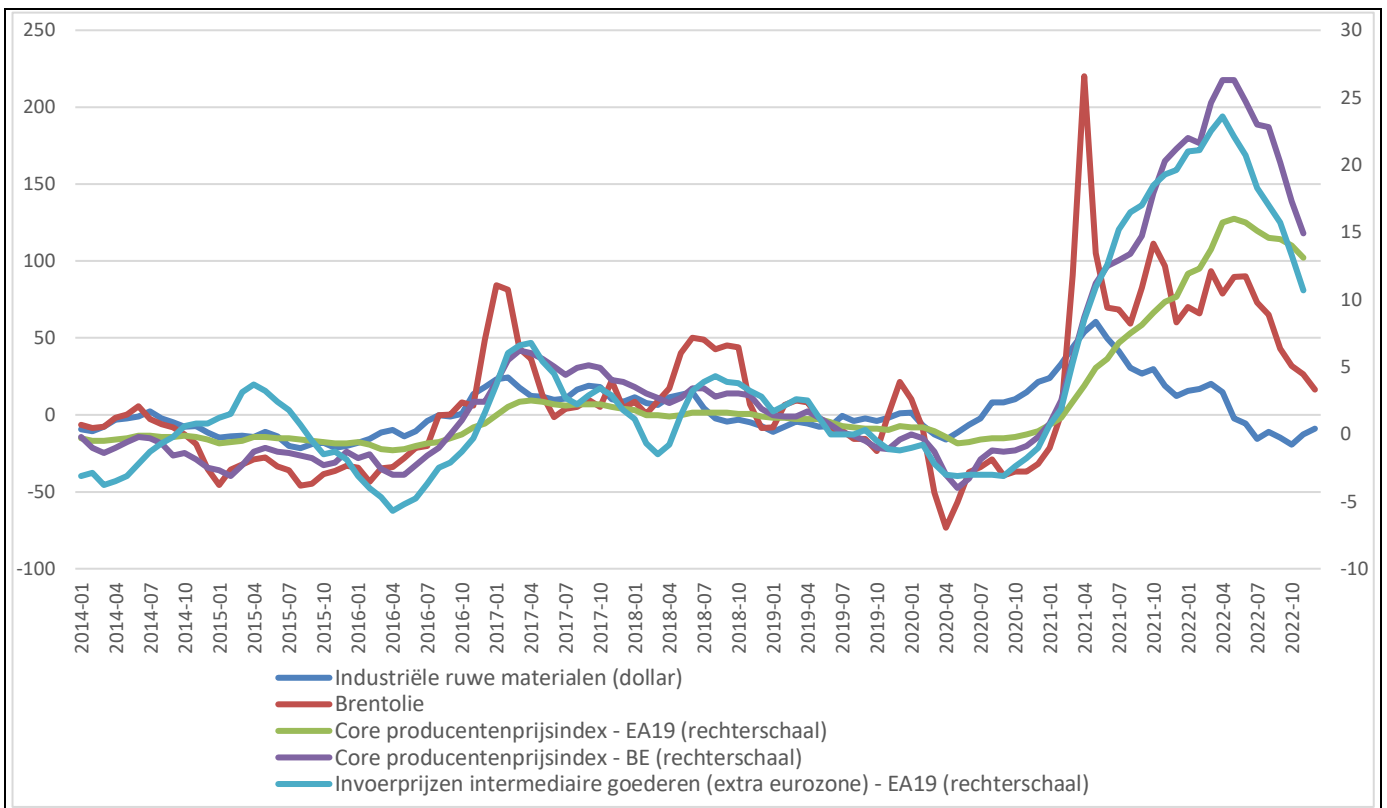
GJG: Gemiddeld jaarlijks groeipercentage.

Het verloop van de consumptieprijzen van de niet-energetische industriële goederen wordt verklaard door het prijsverloop in de onderliggende productieschakels. Grafieken 3 en 4 geven een overzicht van de prijstransmissie in de productieketen van industriële goederen. In mei 2021 bereikte de inflatie voor de internationale noteringen van ruwe grondstoffen (hout, andere ruwe materialen, metalen en mineralen, uitgedrukt in dollar) zijn hoogtepunt, om vervolgens stelselmatig af te nemen. Sinds mei 2022 wordt er zelfs een negatieve inflatie opgetekend. In december 2022 bedroeg de inflatie voor deze grondstoffen gemiddeld -8,9 %. De internationale noteringen van ruwe grondstoffen worden uitgedrukt in dollar, waardoor de depreciatie van de euro ten opzichte van de dollar deels de prijsdalingen voor ruwe grondstoffen teniet doet (in december 2022 was de euro met 5,6 % gedeprimeerd ten opzichte van de dollar). Ook het prijsstijgingstempo voor Brentolie in euro is de afgelopen maanden sterk afgenomen met voornamelijk sinds juni 2022 een duidelijke dalende tendens, desondanks is de prijsstijging op jaarbasis nog steeds uitgesproken positief (in juni bedroeg de prijsstijging op jaarbasis 90 %, tegenover nog +16,3 % in december). De daling op jaarbasis van de grondstoffenprijzen lijkt zich de afgelopen maanden ook door te zetten in de daaropvolgende schakels. Bovendien heeft de mondiale economische vertraging geleid tot normaliserende aanvoerketens, wat op zijn beurt de druk op de inputprijzen heeft doen dalen.⁴ Zo zijn sinds juni 2022 (een jaar later dus dan de grondstoffenprijzen) de jaar-op-jaar veranderingspercentages voor zowel de invoerprijzen voor intermediaire goederen als voor de Belgische core-producentenprijsindex aan het afnemen (de Europese evenwel slechts lichtjes). In november 2022 is het jaar-op-jaar veranderingspercentage voor de invoerprijzen van niet-voeding consumptiegoederen sterk afgenomen. De inflatie in de winkel is echter nog steeds stijgende voor industriële goederen zowel in België als de eurozone.

⁴ Bron: NBB najaarsramingen 2022.

Grafiek 3. Prijsdruk in de eerdere productieschakels van de niet-energetische industriële goederen

(Jaarlijks veranderingspercentage)

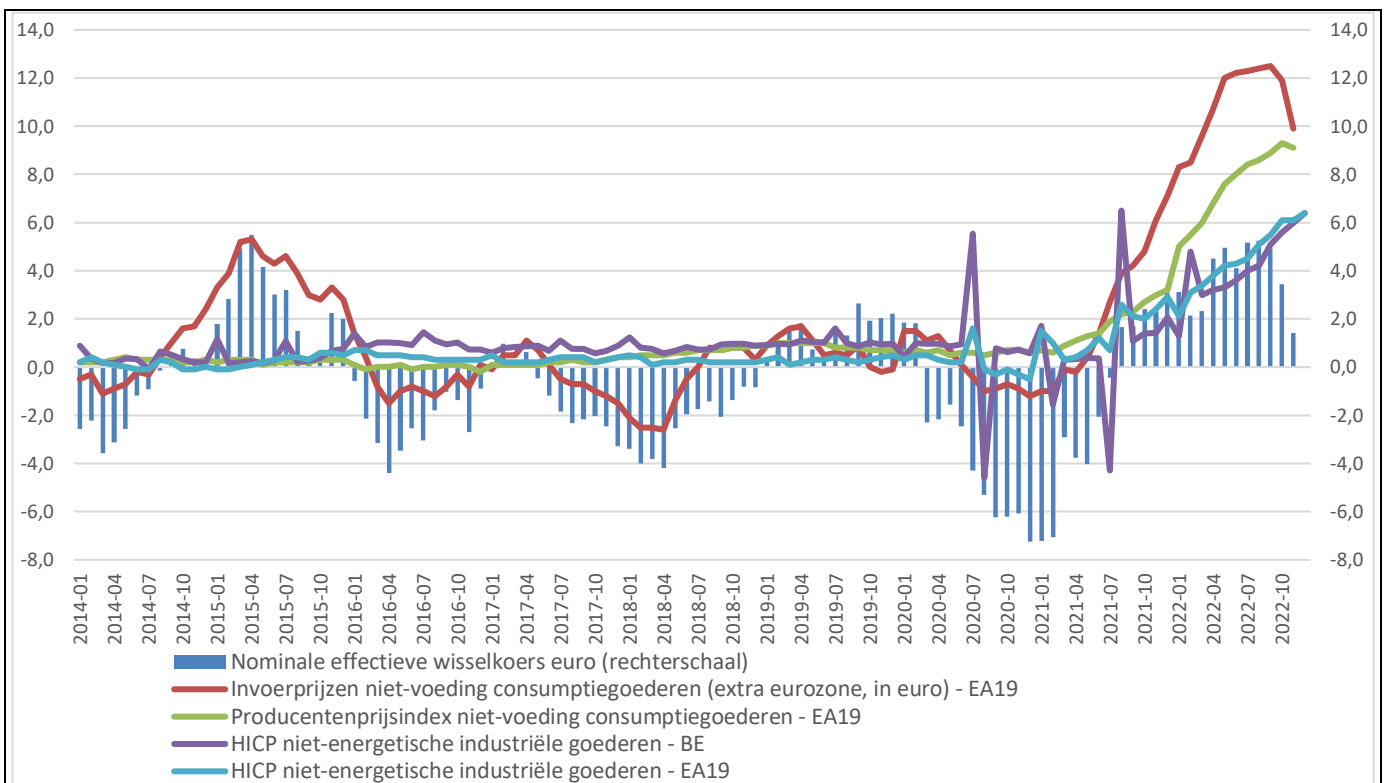

Bronnen: Wereldbank, Insee, EC.

Opm: Core producentenprijsindex is producentenprijsindex exclusief voeding en energie.

Grafiek 4. Prijsdruk in de latere productieschakels van de niet-energetische industriële goederen

(Jaarlijks veranderingspercentage)

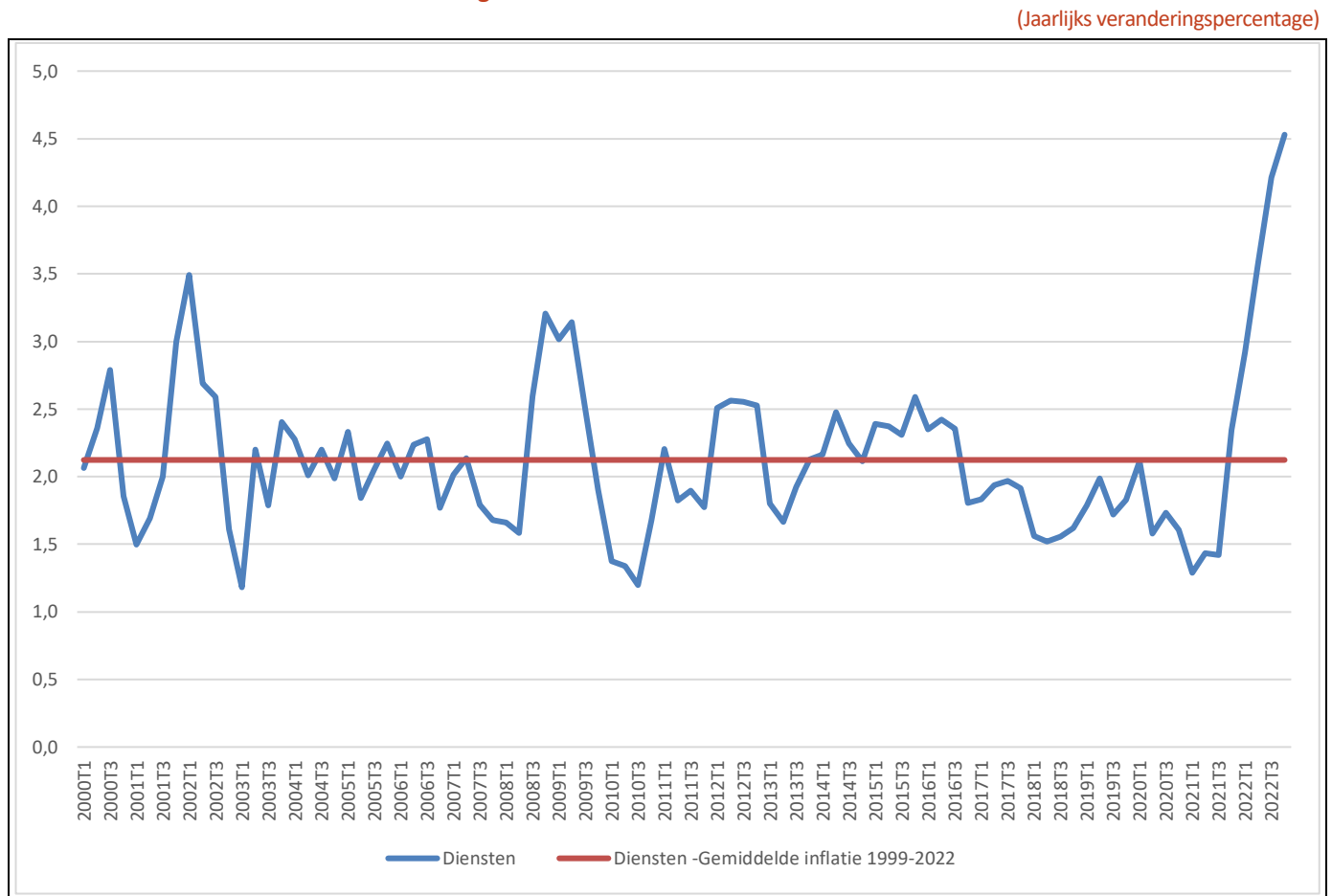
Bronnen: EC, ECB.

IV.2 Komt er reeds een einde aan de hoge diensteninflatie?

Sinds het derde kwartaal 2021 is het inflatiepeil voor diensten steil de hoogte ingeschoten om in het vierde kwartaal 2022 uit te komen op 4,5 % in België. Dit betekent een merkelijk hoger prijsstijgingstempo dan het gemiddelde van 1999-2022 dat 2,1 % bedraagt, en ook het hoogste inflatiepeil voor diensten in de hele periode 1999-2022. In het eerste kwartaal 2002, het vierde kwartaal 2008 en de eerste 2 kwartalen van 2009 kende de diensteninflatie ook een hoog peil (tot iets boven 3 %), maar de toenmalige inflatiecijfers bleven alsnog beperkt in vergelijking met het huidige inflatiepeil.

Ten opzichte van andere productgroepen (energie, levensmiddelen en industriële goederen) lijkt de stijging van de diensteninflatie vooralsnog beperkter. De categorieën die verantwoordelijk zijn voor de sterke toename van de inflatie, zijn restaurants en cafés, lichaamsverzorging (waaronder kappers en schoonheidssalons), onderhoud en reparatie van voertuigen, werkelijke woninghuur en hospitalisatiediensten.

Grafiek 5. Kwartaalinflatie van diensten in België

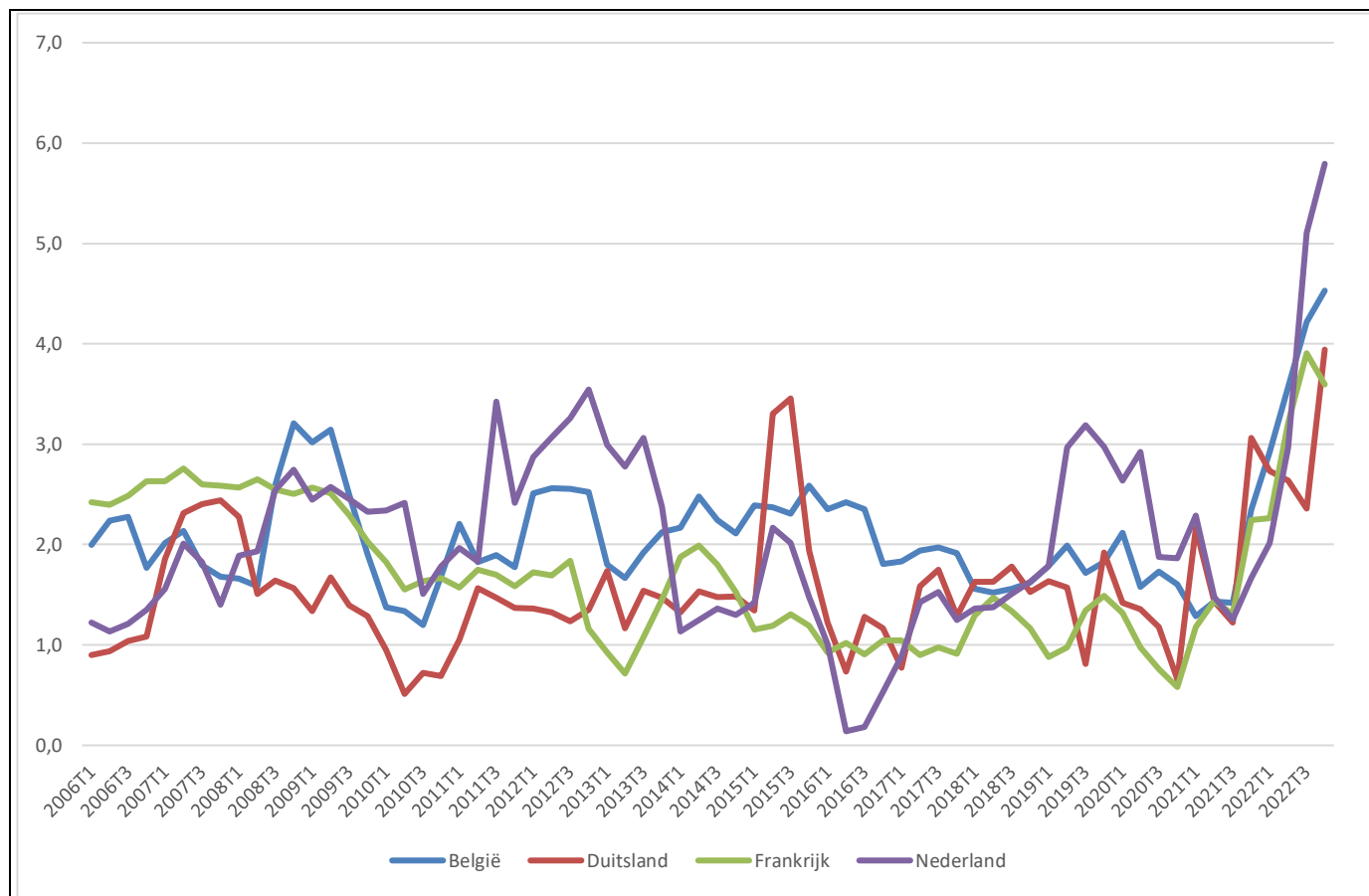
Bron: EC.

Grafiek 6 geeft de kwartaalinflatie voor diensten weer voor België en de voornaamste buurlanden. Zowel in België als in Frankrijk en Nederland is de diensteninflatie sterk beginnen toenemen sinds het vierde kwartaal 2021. In Nederland is de kwartaal inflatie in het vierde kwartaal 2022 uitgekomen op gemiddeld 5,8 %, wat een nog sterker prijsstijgingstempo is dan in België. De voornaamste categorieën die het inflatieverschil tussen Nederland en België verklaren, zijn vervoerdiensten (voornamelijk door vliegtuigtickets), accommodatie, financiële diensten en diensten gelinkt aan het onderhoud van privé-voertuigen. Begin 2022 is de diensteninflatie in Duitsland teruggevallen door een negatieve inflatie voor rusthuizen, als gevolg van de hervormingen inzake het lange termijn zorgplan in Duitsland. Echter in het derde kwartaal 2022 is de diensteninflatie in Duitsland verder teruggevallen tot 2,4 %. Deze lagere inflatie is grotendeels te wijten aan de categorie vervoerdiensten. In de maanden juni, juli en augustus heeft men in Duitsland het openbaar vervoer goedkoper gemaakt ter compensatie van de hoge energieprijzen. Er werden maandkaarten voor 9 euro ver-

kocht waarmee men onbeperkt met regionale treinen of bussen door Duitsland kon reizen. In september is dit maand-ticket opnieuw afgeschaft waardoor de inflatie opnieuw is toegenomen om in het vierde kwartaal uit te komen op 3,9%. Zowel in België als in Nederland, Duitsland en Frankrijk werden in het laatste kwartaal 2022 de hoogste diensteninflatie op kwartaalbasis opgetekend sinds 2006.

Grafiek 6. Kwartaalinflatie van diensten in België en in de buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bron: EC.

In België is de diensteninflatie in 2022 uitgekomen op gemiddeld 3,8 % tegenover 1,6 % in 2021. Ook in de buurlanden is de diensteninflatie in 2022 versneld, tot 2,9 % in Duitsland, 3,2 % in Frankrijk en 4,0 % in Nederland (komende van respectievelijk 2,0 %, 1,5 % en 1,7 % in 2021).

Tabel 2. Jaarlijkse inflatie voor diensten in België en in de voornaamste buurlanden

(In %)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	GJG* 1999-2022
België	2,4	2,2	1,9	1,6	1,8	1,8	1,6	3,8	2,1
Duitsland	2,5	1,1	1,4	1,6	1,5	1,2	2,0	2,9	1,6
Frankrijk	1,2	1,0	1,0	1,3	1,2	0,9	1,5	3,2	1,8
Nederland	1,8	0,5	1,3	1,5	2,7	2,3	1,7	4,0	2,4

Bron: EC.

GJG: Gemiddeld jaarlijks groeipercentage.

De productiekosten en dus de prijszetting voor diensten worden vooral bepaald door binnenlandse kostenfactoren, en dan voornamelijk door de loonkosten per eenheid product.

Uit de analyse van de Input-output-tabellen voor 2015, volgens de gecumuleerde benadering^[1], blijkt dat loonkosten 43,0 % van de finale consumptieve bestedingen van de huishoudens voor diensten vertegenwoordigen.⁵ Hierdoor zal de automatische loonindexering door de achtereenvolgende spilindexoverschrijdingen een grote invloed hebben op de prijzen voor diensten in 2022 en 2023.

In 2022 werd de spilindex maar liefst 5 maal overschreden (februari, april, juli, oktober en november). Ook in augustus en december 2021 werd de spilindex reeds overschreden. In de afgelopen 15 jaar zijn de spilindexoverschrijdingen elkaar nooit zo snel opgevolgd.

Uit de meest recente vooruitzichten van het Federaal Planbureau blijkt dat de volgende spilindex zou overschreden worden in april 2023.⁶ Daarna wordt geen spilindexoverschrijding meer verwacht in 2023.

De afgevlakte gezondheidsindex lag eind 2022 ruim 10 % hoger dan eind 2021, wat zorgt voor een stijging van de lonen met maar liefst 10 % op jaarbasis. Hoe de lonen geïndexeerd worden hangt af van het paritair comité waaronder de verschillende sectoren vallen.

In sommige sectoren worden de lonen maar 1 keer per jaar aangepast, vaak in januari. Dit is onder andere het geval in de sectoren horeca en verzekeringen. Werknemers binnen deze sectoren zullen hun loon in januari 2023 met ongeveer 11 % zien toenemen. Ook de ongeveer 400.000 werknemers die vallen onder het aanvullend paritair comité voor bedienden zullen hun loon in januari 2023 sterk zien toenemen. Andere sectoren passen de lonen regelmatig aan. In de banksector worden de lonen elke 2 maanden aangepast en in de kapsalons en schoonheidsinstituten worden de lonen met 2 % geïndexeerd na elke overschrijding van de spilindex.

De indexering van de lonen in verschillende dienstensectoren zal ongetwijfeld een belangrijke invloed hebben op het prijsverloop voor diensten in 2023. De mate waarin de kosten doorsijpelen in de consumentenprijzen hangt evenwel ook af van de mate waarin de bedrijven de toegenomen kosten al dan niet deels absorberen in de marges en van de concurrentie in de sector⁷

Een aantal belangrijke bedrijven in verschillende dienstencategorieën hebben reeds prijsstijgingen aangekondigd. Hierbij een overzicht:

- Telecomdiensten (gewicht van 9,39 % in de productgroep diensten): Proximus verhoogt op 1 januari 2023 zijn tarieven voor een groot deel van zijn diensten. Zo wordt de prijs voor de verschillende bundels en voor vast internet met 3 euro tot 4,5 euro per maand opgetrokken. Telenet heeft nog geen tariefverhogingen aangekondigd, maar zij hebben hun tarieven in juni 2022 reeds verhoogd.
- Onderwijs (gewicht van 1,33 % in de productgroep diensten): In oktober 2023 zal het inschrijvingsgeld van universiteiten geïndexeerd worden met 11 % waardoor een student in een modeltraject 1.092,10 euro zal betalen in plaats van 979,60 euro.
- Waterverbruik (gewicht van 1,23 % in de productgroep diensten): De Vlaamse waterbedrijven werken met zesjaarlijkse tariefplannen. De nieuwe tariefplannen gaan in vanaf 2023 en voorzien in prijsstijgingen van 10 tot 20 %, gespreid over zes jaar. Sommige waterbedrijven veranderen hun tarief al in januari, anderen doen dat later in het jaar.

^[1] Terwijl de 'individuele' aanpak een beeld geeft van de directe kostenstructuur van een onderneming (of hier een branche), weerspiegelt de gecumuleerde benadering het belang van elk type van kosten vanuit een macro-economische invalshoek. Met andere woorden, de intermediaire inputs worden zelf uitgesplitst naar de diverse productiefactoren die in de branche van origine werden ingezet om ze te produceren.

⁵ Bij marktdiensten vertegenwoordigen de loonkosten 29,7 %, tegenover 70,7 % bij niet-marktdiensten.

⁶ Zie https://www.plan.be/databases/17-nl-indexcijfer_der_consumptieprijzen_inflatievooruitzichten

⁷ Bron: NBB najaarsramingen 2022.

- Personenvervoer per spoor (gewicht van 0,93 % in de productgroep diensten): NMBS heeft reeds aangekondigd dat vanaf 1 februari 2023 de tarieven met gemiddeld 8,73 % zullen stijgen.
- Postdiensten (gewicht van 0,44 % in de productgroep diensten): Ook Bpost gaat zijn prijzen optrekken. Vanaf 1 januari 2023 zal een non-priorzegel 1,39 euro kosten of 13,60 euro voor 10 stuks. Dit komt overeen met een prijstoename van 16,8 % (1,19 euro in 2022). Een prior-zegel wordt dan weer 14,8 % duurder (2,17 euro voor 1 stuk of 21,40 euro voor 10 stuks, tegenover 1,89 euro in 2022). Ten opzichte van 2017 is een postzegel reeds 75,7 % duurder geworden.

De prijzen van bepaalde diensten worden dan weer automatisch aangepast aan een index, zoals bijvoorbeeld de gezondheidsindex. De sterke toename van deze onderliggende indexen zal een grote invloed hebben op de prijsontwikkeling van deze specifieke diensten en dus op de toekomstige diensteninflatie. Deze diensten zijn onder andere werkelijke woninghuur, die gekoppeld is aan de gezondheidsindex en verzekeringen in verband met de woning, die gekoppeld is aan de ABEX-index.

- Werkelijke woninghuur (gewicht van 18,72 % in de productgroep diensten): Huurgelden mogen 1x per jaar geïndexeerd worden op de verjaardagsdatum van het contract. Voor deze indexatie wordt sinds januari 1994 verplicht de gezondheidsindex gebruikt. De huisbaas is echter niet verplicht om de indexatie door te voeren. Aangezien de gezondheidsindex in 2022 gemiddeld 9,3 % hoger uitkwam dan in 2021, betekent dit dat veel huurcontracten sterk in prijs zijn toegenomen. Dit vertaalt zich op zijn beurt in een toenemende inflatie voor werkelijke woninghuur in 2022 (tot 4,8 % in het vierde kwartaal 2022). In de drie regio's in België geldt momenteel echter een beperking van de indexering van woninghuurovereenkomsten in functie van het energieprestatiecertificaat (EPC).
- De verzekering in verband met de woning (of de brandverzekering) (gewicht van 0,9 % in de productgroep diensten) wordt 2x per jaar (in januari en juli) geïndexeerd volgens de ABEX-index. Deze index volgt de evolutie op van de kostprijs van een woning. In november 2022 werd de index gepubliceerd die vanaf januari van toepassing is. Deze index is met 11,85 % toegenomen op jaarbasis. Naast de gestegen prijzen voor grondstoffen en bouwmaterialen hebben ook de overstromingen in Wallonië in de zomer van 2021 een invloed gehad op de toename van de ABEX-index. Door de verhoging van de ABEX-index zullen verzekeringen in verband met de woning met eenzelfde percentage duurder worden, wat zich dan weer zal vertalen in een verhoging van het GICP voor verzekeringen in verband met de woning.

Terwijl de prijsdruk in de keten voor industriële goederen reeds aan het verminderen is, lijkt het er op dat de prijsdruk voor diensten nog niet gedaan is.